

Labojums Padomes Lēmumā 2006/972/EK (2006. gada 19. decembris) par īpašo programmu “Idejas”, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrāciju pasākumiem (2007.–2013.)

(“Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis” L 400, 2006. gada 30. decembris)

Lēmumu 2006/972/EK lasīt šādi:

PADOMES LĒMUMS

(2006. gada 19. decembris),

par īpašo programmu “Idejas”, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrāciju pasākumiem (2007.–2013.)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/972/EK)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 166. panta 4. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Līguma 166. panta 3. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1982/2006/EK (2006. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecības, tehnoloģiju attīstības un demonstrāciju pasākumiem (2007.–2013.) ⁽³⁾ (turpmāk – “pamatprogramma”) jāīsteno ar īpašām programmām, kurās ietverti sīki izstrādāti īstenošanas noteikumi, noteikts to ilgums un paredzēti vajadzīgie līdzekļi.

(2) Pamatprogramma ir sadalīta četru veidu darbībās: starpvalstu sadarbība saistībā par politikā apzinātām tēmām (“Sadarbība”), pētnieku ierosināti pētījumi, kas pamatojas uz pētnieku aprindu ierosmi (“Idejas”), atbalsts pētnieku sagatavošanai un profesionālajai izaugsmei (“Cilvēki”) un pētniecības iespēju atbalsts (“Iespējas”). Netiešās darbības sadaļā “Idejas” būtu jāīsteno ar šo īpašo programmu.

(3) Šajā īpašajā programmā būtu jāievēro “pētnieku ierosināta” pieeja: tai būtu jāatbalsta “progresīvi pētniecības” projekti,

⁽¹⁾ Atzinums sniegts 2006. gada 30. novembrī (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

⁽²⁾ OV C 185, 8.8.2006., 10. lpp.

⁽³⁾ OV L 412, 30.12.2006., 1. lpp.

kuru veic pētnieki par tematiem, kurus paši izvēlējušies. Tā būtu jāīsteno elastīgi un lietotājiem draudzīgā veidā, atklātībā pret visiem iesaistītajiem dalībniekiem un ņemot vērā attiecīgu zinātnisko praksi.

(4) Priekšlikumi “progresīvai pētniecībai” būtu jāizvērtē, pamatojoties uz vienu vienīgu kritēriju – izcilību, kā nolemts līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktā salīdzinošā vērtējumā, un uzsvars būtu jāliek uz starpnozaru un daudznozaru augstas riska pakāpes pilotprojektiem, jaunām grupām un jaunās paaudzes pētniekiem, kā arī sevi pierādījušām grupām.

(5) Šī īpašā programma saskaņā ar zinātniskās izcilības, autonomijas, efektivitātes, pārredzamības un atbildības principiem būtu jāīsteno Eiropas Pētniecības padomei (EPP), kurā ietilpst neatkarīga Zinātniskā padome; šajā Zinātniskajā padomē darbojas augstākās raudzes zinātnieki, inženieri un pētnieki, plaši pārstāvot Eiropas pētniecības aprindas, un tās atbalstam izveido īpašu pārskatāmu un rentablu īstenošanas struktūru, ko izveidotu kā Izpildaģentūru saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 58/2003 (2002. gada 19. decembris), ar ko nosaka statūtus izpildaģentūrām, kurām uztic konkrētus Kopienas programmu vadības uzdevumus ⁽⁴⁾.

(6) Komisijai būtu jāatbild par šīs īpašās programmas īstenošanu, un tai vajadzētu būt Eiropas Pētniecības padomes autonomijas un integritātes, kā arī darbības efektivitātes garantam.

⁽⁴⁾ OV L 11, 16.1.2003, 1. lpp.

- (7) EPP autonomijas garantēšanas nolūkos Komisijai būtu jānodrošina, ka tiek ievērotas Zinātniskās padomes nostājas par zinātnisko ievirzi un programmas īstenošanas aspektiem un ka īpašā īstenošanas struktūra stingri, efektīvi un ar vajadzīgo elastību ievēro šīs īpašās programmas mērķus un prasības.
- (8) EPP integritātes garantēšanas nolūkos Komisijai būtu jānodrošina, ka šo īpašo programmu īsteno saskaņā ar nospraustajiem mērķiem.
- (9) Šai īpašajai programmai būtu jāpiemēro pamatprogrammas noteikumi par uzņēmumu, pētniecības centru un universitāšu dalību un pētījumu rezultātu izplatīšanu (turpmāk – “dalības un pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumi”).
- (10) Ar šo pamatprogrammu būtu jāpapildina dalībvalstīs veiktie pasākumi, kā arī citas Kopienas darbības, kas ir nepieciešamas vispārējiem stratēģiskiem centieniem Lisabonā izvirzīto mērķu sasniegšanai, kā arī darbības jo īpaši tādās jomās kā struktūrfondi, lauksaimniecība, izglītība, apmācības, kultūra, konkurētspēja un inovācijas, rūpniecība, veselība, patērētāju aizsardzība, nodarbinātība, enerģētika, transports un vide.
- (11) Īstenojot šo pamatprogrammu var veidoties situācija, ka izstrādā papildprogrammas, kurās piedalās tikai dažas dalībvalstis, ka Kopiena piedalās dažu dalībvalstu sāktās programmās vai ka izveido kopuzņēmumus, vai panāk citas vienošanās Līguma 168., 169. un 171. panta nozīmē.
- (12) Kā paredzēts Līguma 170. pantā, Kopiena ir noslēgusi vairākus starptautiskus nolīgumus pētniecības jomā, tādēļ jācenšas stiprināt starptautisko sadarbību zinātniskajā izpētē, lai turpinātu Kopienas integrāciju pasaules zinātnieku aprindās. Tālab būtu jānodod iespēja šajā īpašajā programmā piedalīties valstīm, kas šajā nolūkā noslēgušas nolīgumus, savukārt projektu līmenī un uz savstarpēja izdevīguma pamata būtu jānodod iespēja tajā piedalīties arī trešo valstu personām un starptautiskām zinātniskās sadarbības organizācijām.
- (13) Pētījumos, kas veikti saskaņā ar šo programmu, būtu jāievēro ētikas pamatprincipi, tostarp tie, kas iekļauti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.
- (14) Pamatprogrammas pareiza finanšu pārvaldība un tās īstenošana būtu jānodrošina visefektīvākajā un lietotājam draudzīgākajā veidā, vienlaikus nodrošinot juridisko noteiktību un programmas pieejamību visiem dalībniekiem, atbilstīgi Padomes Regulai (EK, *Euratom*) Nr. 1605/2002 (2002. gada 25. jūnijs) par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam ⁽¹⁾, un Komisijas Regulai (EK, *Euratom*) Nr. 2342/2002 ⁽²⁾, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus minētās Finanšu regulas īstenošanai, un tās turpmākiem grozījumiem.
- (15) Būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, kas ir samērīgi ar Eiropas Kopienų finanšu interesēm, lai uzraudzītu piešķirtā finanšu atbalsta efektivitāti un šo līdzekļu izlietojuma efektivitāti, lai novērstu nelikumības un krāpšanu, kā arī pasākumi, lai atgūtu zaudētos, nepamatoti izmaksātos vai nepareizi izlietos līdzekļus saskaņā ar Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību ⁽³⁾, Padomes Regulu (*Euratom*, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienų finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām ⁽⁴⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 (1999. gada 25. maijs) par izmeklēšanu, ko veicis Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) ⁽⁵⁾.
- (16) Ņemot vērā to, ka šā lēmuma īstenošanai vajadzīgie pasākumi būtībā ir vadības pasākumi, tie būtu jāpieņem saskaņā ar konsultēšanās vai vadības procedūru, kas paredzēta, attiecīgi, 3. un 4. pantā Padomes Lēmumā 1999/468/EK (1999. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību ⁽⁶⁾. No otras puses, pētniecība, kura saistīta ar cilvēku embriju un cilvēku embriņālo cilmes šūnu izmantošanu, rada īpašas ētiskas problēmas, kā aprakstīts šā lēmuma 3. pantā. Tādēļ pasākumi šādu projektu finansēšanai būtu jāpieņem saskaņā ar regulatīvo procedūru, kas paredzēta Lēmuma 1999/468/EK 5. pantā.
- (17) Šīs īpašās programmas darbības īstenošanu un pārvaldību pastāvīgi pārskatīs un izvērtēs, lai novērtētu paveikto un koriģētu un uzlabotu procedūras, ņemot vērā pieredzi. Attiecībā uz EPP struktūrām un mehānismiem, Septītās pamatprogrammas starpposma pārskats, kas balstīts uz neatkarīgu izskatīšanu, izmantojot zinātniskās izcilības, autonomijas, efektivitātes un pārskatāmības kritērijus un pilnībā iesaistot Zinātnisko padomi, var parādīt, ka vajadzīgi turpmāki uzlabojumi, kas prasa pienācīgus grozījumus.

⁽¹⁾ OV L 248, 16.9.2002, 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 357, 31.12.2002., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 1248/2006 (OV L 227, 19.8.2006., 3. lpp.).

⁽³⁾ OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 136, 31.5.1999., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp. Lēmumā grozījumi izdarīti ar Lēmumu 2006/512/EK (OV L 200, 22.7.2006., 11. lpp.).

- (18) Īpašajai programmai "Idejas" vajadzētu būt savai budžeta pozīcijai Eiropas Kopienų vispārējā budžetā.
- (19) Šīs īpašās programmas nozīmi atzīst kā vispārēju prioritāti, lai sasniegtu izcilības, vadības vienkāršošanas mērķus, Eiropas pievienoto vērtību "progresīvā pētniecībā", ko balsta Kopienų pētniecība līdztekus jau esošajiem pūliņiem valstu līmenī.
- (20) Tā ņem vērā ieteikumus ziņojumā, ko iesniegusi ERCEG⁽¹⁾, kas izveidota Eiropas Padomes Kopenhāģenas sanāksmē 2002. gada novembrī un ko atkārtoti apstiprinājušas turpmākās Padomes (2003. gada novembrī, 2004. gada 11. martā, 2004. gada 25.–26. martā, 2004. gada 26. novembrī), un ko apstiprinājis Eiropas Parlaments⁽²⁾. Šī īpašā programma atbilst Lisabonas Stratēģijai un Eiropas Padomes Barselonas sanāksmei, kurā noteica mērķi palielināt Eiropas ieguldījumu pētniecībā līdz 3 % no ES IKP.
- (21) Īstenojot šo īpašo programmu, attiecībā uz pētniekiem, kas pieņemti darbā projektos un programmās, ko finansē saskaņā ar šīs programmas darbībām, pienācīga uzmanība jāpievērš dzimumu līdztiesības jautājumiem, kā arī, *inter alia*, šo pētnieku darba apstākļiem, darbā pieņemšanas procesa pārskatāmībai un viņu profesionālajai izaugsmei, kam pamatprincipu kopumu veido Komisijas 2005. gada 11. marta lēmums par Eiropas Pētnieku hartu un Rīcības kodeksu par pētnieku pieņemšanu darbā⁽³⁾, vienlaikus respektējot brīvprātīgas dalības aspektu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

- Ar šo laikposmam no 2007. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim pieņem Īpašo programmu "Idejas" Kopienų darbībām "progresīvas pētniecības" jomā, turpmāk – "īpašā programma".
- Šī īpašā programma ir "pētnieku ierosināta" programma, ar ko atbalsta pētniecību, ko visās jomās veic individuālas valstu vai starpvalstu grupas, savstarpēji konkurējot Eiropas līmenī. Šo darbību sīki izklāstīti mērķi un vispārīgas nostādnes ir I pielikumā.

(1) ERCEG – Eiropas Pētniecības padomes ekspertu grupa (*European Research Council Expert Group*); ERCEG izveidoja pēc Dānijas zinātnes, tehnoloģiju un jauninājumu ministra iniciatīvas laikā, kad prezidentvalsts bija Dānija, 2003. gada decembrī.

(2) Ziņojums par zinātnes un tehnoloģijas pamatnostādņēm Eiropas Savienības politikai nākotnē pētniecības atbalstam, A6-0046/2005, 28.2.2005.

(3) OV L 75, 22.3.2005., 67. lpp.

2. pants

Saskaņā ar pamatprogrammas II pielikumu summa, kādu uzskata par nepieciešamu īpašās programmas īstenošanai, ir EUR 7 510 miljoni, no kuriem ne vairāk kā 5 % atvēlēti Komisijas administratīvajiem izdevumiem⁽⁴⁾.

3. pants

1. Visus atbilstīgi īpašajai programmai veiktos pētniecības pasākumus veic saskaņā ar ētikas pamatprincipiem.

2. Saskaņā ar šo programmu nefinansē šādas zinātniskās pētniecības jomas:

- pētniecības pasākumus, kuru mērķis ir cilvēku klonēšana reproduktīvos nolūkos,
- pētniecības pasākumus, kuru mērķis ir pārveidot cilvēku ģenētisko mantojumu, kas varētu šādas izmaiņas padarīt pārmantojamas⁽⁵⁾,
- pētniecības pasākumus, kas paredzēti cilvēku embriju radīšanai vienīgi pētniecības nolūkā, vai cilmes šūnu ieguvei, tostarp veicot somatisko šūnu kodola pārstādīšanu.

3. Gan pieaugušo, gan embriju cilvēka cilmes šūnu pētniecību var finansēt, ņemot vērā gan zinātnisko ierosinājumu saturu, gan iesaistītās(-o) dalībvalsts(-u) tiesisko regulējumu.

Jebkurā pieteikumā, lai saņemtu finansējumu cilvēka embrionālo cilmes šūnu pētniecībai, ir attiecīgi jāiekļauj sīka informācija par licencēšanas un kontroles pasākumiem, ko veiks dalībvalsts kompetentās iestādes, kā arī sīka informācija par sniegto ētisko apstiprinājumu(-iem).

Cilvēka embrionālo cilmes šūnu pētniecības jomā uz iestādēm, organizācijām un pētniekiem attiecas stingra licencēšana un kontrole atbilstīgi iesaistītās(-o) dalībvalsts(-u) tiesiskajam regulējumam.

4. Šā panta 2. punktā minētās pētniecības jomas pārskata šīs programmas otrajā posmā (2010.–2013.), ņemot vērā zinātnes attīstību.

4. pants

1. Par īpašās programmas īstenošanu atbild Komisija.

2. Komisija izveido Eiropas Pētniecības padomi (EPP), ar kuras palīdzību īsteno īpašo programmu.

(4) Tostarp Eiropas Pētniecības padomes administratīvajiem izdevumiem.

(5) Var finansēt pētniecību, kas saistīta ar dzimumdziedzeru vēža ārstēšanu.

3. Eiropas Pētniecības padomē ietilpst neatkarīga zinātniskā padome, kuras atbalstam radīta īpaša īstenošanas struktūra, kā aprakstīts I pielikumā. Tā darbojas saskaņā ar zinātniskas izcilības, autonomijas, efektivitātes, pārskatāmības un atbildības principiem.

4. Komisija darbojas kā Eiropas Pētniecības padomes autonomijas un integritātes garants, nodrošina tai uzticēto uzdevumu atbilstīgu izpildi un katru gadu iesniedz Padomei un Eiropas Parlamentam ziņojumu par EPP darbībām un īpašajā programmā noteikto mērķu izpildi.

5. pants

1. Zinātniskajā padomē darbojas augstākās raudzes zinātnieki, inženieri, pētnieki ar attiecīgu ekspertīzi, nodrošinot pētniecības jomu daudzveidību, kuri darbojas kā privātpersonas un nepārstāv svešas intereses.

Komisija ieceļ Zinātniskās padomes locekļus, izmantojot neatkarīgu un pārskatāmu procedūru to identificēšanai, par ko ir vienošanās ar Zinātnisko padomi; šī procedūra ietver konsultācijas ar zinātnes aprindām un ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei ⁽¹⁾.

To amata pilnvaru termiņš ir četri gadi, un minēto termiņu var atjaunot vienu reizi, pamatojoties uz rotācijas sistēmu, kas nodrošinās Zinātniskās padomes darba nepārtrauktību.

2. Padome darbojas saskaņā ar I pielikumā aprakstītajām pilnvarām.

3. Tā izstrādā:

- a) EPP vispārējo stratēģiju;
- b) darba programmu īpašās programmas īstenošanai, kas jāpieņem saskaņā ar 6. panta 1. punktu;
- c) metodes un procedūras līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktai salīdzinošai vērtēšanai un priekšlikumu izvērtēšanai, kura ir pamatā atbalstāmo projektu atlasei;
- d) zinātniski pamatotu nostāju par visiem jautājumiem, kuri varētu uzlabot īpašās programmas sasniegumus un tās ietekmi, kā arī veikto pētījumu kvalitāti;
- e) reglamentu, kura mērķis cita starpā ir novērst interešu konfliktus.

4. Zinātniskā padome darbojas vienīgi nolūkā sasniegt īpašās programmas zinātniskos, tehnoloģiskos un pētnieciskos mērķus saskaņā ar 4. panta 3. punktā noteiktajiem principiem.

⁽¹⁾ Zinātnisko padomi neiesaista, izraugoties Zinātniskās padomes dibinātājus.

6. pants

1. Komisija pieņem darba programmu īpašās programmas īstenošanai, sīkāk izklāstot I pielikumā noteiktos mērķus un zinātnes un tehnoloģijas prioritātes, finansēšanas shēmu un īstenošanas grafiku.

2. Darba programmā ņem vērā zinātnes un tehnoloģiju stāvokli Eiropā un prognozēto notikumu attīstību. Vajadzības gadījumā programmu atjaunina.

3. Darba programmā norāda kritērijus, saskaņā ar kuriem izvērtē atbilstīgi finansēšanas shēmām iesniegtos priekšlikumus un izraugās projektus. Atsevišķiem projektiem vienīgais piemērojamais kritērijs ir to izcilība. Koordinēšanas un atbalsta darbībām var piemērot ar projektu saistītus kritērijus.

4. Darba programmā var norādīt:

- a) organizācijas, kas saņem dalības maksu;
- b) atbalsta pasākumus īpašu juridisko vienību darbībām.

5. Komisija nodrošina to, ka īpašās programmas īstenošana ir saskaņā ar 4. panta 3. punktā izklāstītajiem principiem, ar 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā minēto vispārējo stratēģiju un ar darba programmu, kas minēta 5. panta 3. punkta b) apakšpunktā, kā arī ar Zinātniskās padomes noteiktajām metodēm un nostāju, kas definētas atbilstīgi 5. panta 3. punkta c) apakšpunktam un 5. panta 3. punkta d) apakšpunktam. Komisija nodrošina, ka īpašā īstenošanas struktūra stingri, efektīvi un ar vajadzīgo elastību ievēro vienīgi šīs īpašās programmas mērķus un prasības.

6. Attiecībā uz 5. panta 3. punktā izklāstītajiem uzdevumiem Komisija Zinātniskās padomes nostāju neatbalsta tikai tad, ja tā uzskata, ka nav ievēroti īpašās programmas noteikumi. Tādā gadījumā Komisija var paredzēt pasākumus, lai saglabātu īpašās programmas īstenošanas nepārtrauktību un sasniegtu tās mērķus, minētos pasākumus pienācīgi pamatojot.

7. Uz 6. panta 1. punktā minētās darba programmas pieņemšanu attiecas 8. panta 2. punktā minētā konsultēšanās procedūra.

8. Ja, pieņemot darba programmu, rodas būtiskas atšķirības no Zinātniskās padomes nostājas atbilstīgi 6. panta 6. punktam, piemēro 8. panta 3. punktā minēto vadības procedūru.

9. Pieņemot pētniecības un tehnoloģiju attīstības (PTA) darbības, kas saistītas ar cilvēka embriju un cilvēka embrionālo cilmes šūnu izmantošanu, piemēro 8. panta 4. punktā minēto regulatīvo procedūru.

7. pants

1. Šai īpašajai programmai piemēro dalības un pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumus.
2. Īpašo programmu īsteno, izmantojot finansēšanas shēmas, kas noteiktas pamatprogrammas III pielikumā.

8. pants

1. Komisijai palīdz komiteja.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma Nr. 1999/468/EK 3. un 7. pantu.
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma Nr. 1999/468/EK 4. un 7. pantu.

Lēmuma 1999/468/EK 4. panta 3. punktā paredzētais termiņš ir divi mēneši.

4. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5. un 7. pantu.

Lēmuma 1999/468/EK 5. panta 6. punktā paredzētais termiņš ir divi mēneši.

5. Komisija regulāri informē komiteju par īpašās programmas īstenošanas vispārējo norisi, kā arī laikus sniedz informāciju par

visām darbībām, kas ierosinātas vai ko finansē saskaņā ar šo programmu, kā izklāstīts II pielikumā.

6. Komiteja pieņem savu reglamentu.

9. pants

Komisija nodrošina neatkarīgu uzraudzību, novērtējumu un pārskatīšanu, kā noteikts pamatprogrammas 7. pantā un I pielikuma II daļā ("Idejas"), kas jāveic attiecībā uz tiem pasākumiem, kuri īstenoti jomās, uz ko attiecas šī īpašā programma.

10. pants

Šis lēmums stājas spēkā trešajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

11. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2006. gada 19. decembrī

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J. KORKEAOJA*

I PIELIKUMS

ZINĀTNISKIE MĒRĶI UN DARBĪBU VISPĀRĪGAS NOSTĀDNES

Pētnieku ierosinātā "progresīvā pētniecība", tādu pasākumu sistēmā, ko parasti apzīmē ar jēdzienu "pamatpētniecība", ir galvenais pārticības un sociālā progresa virzītājspēks, kas piedāvā jaunas iespējas zinātnes un tehnoloģiju attīstībā un ļauj radīt jaunas zināšanas, kuru rezultātā veidojas jaunas izmantošanas iespējas un tirgi.

Lai gan daudz jau ir paveikts un daudzās jomās ir nodrošināti augsta līmeņa sniegumi, Eiropā netiek pilnīgi izmantots pētniecības potenciāls un resursi, tādēļ steidzami jāpaaugstina Eiropas spēja radīt zināšanas un jāpārveido šīs zināšanas ekonomiskās un sociālās vērtībās un izaugsme.

Mērķi

Īpašās programmas "Idejas" mērķis ir palielināt Eiropas pētniecības izcilību, dinamismu un radošo garu, sekmēt to, lai Eiropa būtu pievilcīga vieta labākajiem Eiropas un trešo valstu pētniekiem, kā arī rūpnieciskās pētniecības ieguldījumiem, papildus valstu finansējumam, bet neaizstājot to, nodrošinot visas Eiropas mēroga konkurējošu finansēšanas mehānismu "progresīvai pētniecībai", ko veiku atsevišķas komandas. Svarīgs šīs programmas aspekts ir komunikācija un pētījumu rezultātu izplatīšana.

Programmas īstenošanai Komisija saskaņā ar šo īpašo programmu izveidos Eiropas Pētniecības padomi (EPP), kurā ietilps neatkarīga Zinātniskā padome un īpaša pārskatāma un rentabla īstenošanas struktūra. EPP darbosies tikai saskaņā ar zinātniskas izcilības, autonomijas, efektivitātes, pārredzamības un atbildības principiem un atbalstīs pētnieku ierosinātus projektus "progresīvajā pētniecībā", kurus veic atsevišķas pētniecības grupas, konkurējot Eiropas līmenī visās pētniecības jomās.

Veicinot "progresīvu pētniecību" visā ES, īpašās programmas mērķis būs izvirzīt Eiropas pētniecību vadošajā pozīcijā, paverot ceļu jaunu un bieži vien negaidītu zinātnisku un tehnoloģisku rezultātu sasniegšanai jaunās pētniecības jomās. Tas stimulēs ideju plūsmu un ļaus Eiropai labāk izmantot pētniecības līdzekļus un veicināt jauninājumus virzībā uz dinamisku zināšanu sabiedrību, kurā būs ilgtermiņa priekšrocības Eiropas ekonomikas un labklājības konkurētspējai.

Programmas īstenošana

Šīs īpašās programmas īstenošanai Komisija iesākumā izveidos divas galvenās EPP struktūras daļas: neatkarīgu Zinātnisko padomi un īpašu īstenošanas struktūru.

Ar Zinātnisko padomi un īpašo īstenošanas struktūru saistītās EPP administratīvās un personāla izmaksas būs saskaņā ar pārskatāmu un rentablu vadību; administratīvie izdevumi būs minimāli, kas ir saskaņā ar resursu nodrošināšanu augstas kvalitātes īstenošanai, lai maksimizētu finansējumu progresīvai pētniecībai ⁽¹⁾.

Zinātniskā padome

Zinātniskās padomes uzdevumi, kā noteikts 5. pantā, būs šādi:

1. Zinātniskā stratēģija:

- Izstrādāt vispārēju zinātnisku programmas stratēģiju, ievērojot zinātniskās iespējas un Eiropas zinātnes vajadzības.
- Saskaņā ar zinātnisko stratēģiju pastāvīgi nodrošināt darba programmas izstrādi un vajadzīgos pārveidojumus, tostarp uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus un kritērijus, un vajadzības gadījumā noteikt konkrētas tēmas un mērķgrupas (piem., jaunas/strauji augošas komandas).

⁽¹⁾ Lai veicinātu šādu saskaņotu programmas īstenošanu, Komisija par katru programmas komitejas sanākumi, kā noteikts darba kārtībā un saskaņā ar noteiktajām pamatnostādnēm, kompensēs izdevumus vienam pārstāvim no katras dalībvalsts, kā arī izdevumus vienam ekspertam/padomdevējam katrai dalībvalstij par tiem darba kārtības punktiem, par kuriem dalībvalstij nepieciešamas īpašas speciālās zināšanas.

2. Programmas īstenošanas zinātniskā vadība, uzraudzība un kvalitātes kontrole

- Ja no zinātniska viedokļa tas ir lietderīgi, jānosaka nostājas attiecībā uz to, kā īsteno un vada uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, novērtēšanas kritēriji, līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktu salīdzinošu vērtējumu procedūras, tostarp ekspertu izvēle un metodes šo vērtējumu veikšanai un priekšlikumu izvērtēšanai, pamatojoties uz ko Zinātniskās padomes pārraudzībā izvēlēties finansējamo priekšlikumu; tas pats attiecināms uz visiem jautājumiem, kas skar īpašās programmas sasniegumus un ietekmi un veiktās pētniecības kvalitāti.
- Uzrauga darbības kvalitāti un novērtē programmas īstenošanu, sasniegumus un iesaka koriģējošu vai turpmākas darbības.

3. Saziņa un izplatīšana

- Nodrošina saziņu ar zinātnes aprindām un nozīmīgākajām ieinteresētajām pusēm attiecībā uz programmas darbībām un sasniegumiem, kā arī EPP apsvērumiem.
- Regulāri ziņot Komisijai par tās darbību.

Zinātniskā padome būs pilnībā atbildīga par lēmumiem par finansējamiem pētniecības veidiem un garantēs pasākumu kvalitāti no zinātniskā viedokļa.

Zinātniskā padome var izraudzīties ģenerāļsekretāru, kas darbosies tās pakļautībā. Ģenerāļsekretārs cita starpā palīdzēs Zinātniskajai padomei nodrošināt efektīvu sadarbību ar īpašo īstenošanas struktūru un Komisiju, kā arī uzraudzīt īpašās īstenošanas struktūras veiktu stratēģijas un nostāju efektīvu īstenošanu.

Var sniegt administratīvu palīdzību Zinātniskās padomes priekšsēdētājam un to vietniekiem.

Īpašā īstenošanas struktūra

Īpašās īstenošanas struktūras kompetencē būs visi programmas īstenošanas administratīvie aspekti un programmas izpilde atbilstīgi ikgadējai darba programmai. Jo īpaši tā ieviesīs vērtēšanas procedūras, līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktas salīdzinošas vērtēšanas un atlases procedūru atbilstīgi Zinātniskās padomes noteiktiem principiem, kā arī nodrošinās dotāciju finansiālo un zinātnisko vadību. Īpašās īstenošanas struktūra informēs zinātnisko padomi par savām darbībām.

EPP vadīs šim nolūkā darbā pieņemti darbinieki, tostarp ES iestāžu ierēdņi, un tie veiks tikai reālos administratīvos uzdevumus, lai nodrošinātu efektīvas administrācijas stabilitāti un nepārtrauktību.

Komisijas loma

Komisija garantēs pilnīgu EPP autonomiju un integritāti. Tā nodrošinās, ka EPP rīkojas saskaņā ar zinātniskās izcilības, autonomijas, efektivitātes un pārskatāmības principiem, un ka tā precīzi ievēro Zinātniskās padomes noteikto īstenošanas stratēģiju un metodiku. Komisija jo īpaši:

- nodrošinās īpašās īstenošanas struktūras izveidi un deleģēs tai uzdevumus un pienākumus,
- ņemot vērā Zinātniskās padomes viedokli, iecels īpašās īstenošanas struktūras direktoru un augstākā līmeņa darbiniekus,
- pieņems darba programmu un nostājas attiecībā uz metodoloģijas īstenošanu, kā to noteikusi Zinātniskā padome,
- nodrošinās, ka priekšlikumus izvēlas un projektus finansē tikai pamatojoties uz to prioritāro secību, kas izriet no līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktā salīdzinošā vērtējuma; visas maiņas prioritārajā secībā, kas izriet no līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktā salīdzinošā vērtējuma, skaidri jāapstiprina Zinātniskajai padomei,
- regulāri informēs programmas komiteju par programmas īstenošanu,

- sadarbojoties ar Zinātnisko padomi, izstrādās gada pārskatu par EPP darbībām un īpašajā programmā norādīto mērķu sasniegšanu un iesniegs to Padomei un Parlamentam.

Darbības

Šī programma sekmēs pasaules līmeņa "progresīvo pētniecību". Jēdziens "progresīva pētniecība" atspoguļo jaunu izpratni par fundamentāliem pētījumiem. No vienas puses, tas nozīmē, ka zinātnes un tehnoloģijas fundamentālajiem pētījumiem ir būtiska nozīme ekonomikā un sociālās labklājības jomā, no otras – pētniecība pašreizējās izpratnes robežās un ārpus tām pēc būtības ir riskants pasākums, kas virzās uz jaunām un aizvien sarežģītākām pētniecības jomām un kurai nav raksturīgo nozaru robežu.

Ar programmu atbalstīs atsevišķus projektus, kurus varētu veikt jebkurā fundamentālās zinātnes un tehnoloģiju pētniecības jomā, kas ietilpst šīs pamatprogrammas Kopienas pētniecības spektrā, tostarp inženierzinātnēs, sociālās un ekonomikas zinātnēs un humanitārās zinātnēs. Attiecīgi varētu ņemt vērā īpašus pētniecības tematus vai mērķgrupas (piemēram, jaunās paaudzes/augošanas pētnieku komandas), ievērojot programmas mērķus un vajadzības pēc efektīvas īstenošanas. Īpašu uzmanību pievērsīs jaunām un strauji augošām jomām zināšanu galarobežās, kā arī starpnozaru telpā.

Tiks ievērota "pētnieku ierosināta" pieeja. Tas nozīmē, ka ar programmu atbalstīs projektus, ko veic pētnieki par pašu izvēlētām tēmām saistībā ar uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus. Priekšlikumus izvērtēs, izmantojot līdzīgi kvalificētu speciālistu veiktu salīdzinošu vērtējumu un ievērojot vienīgi izcilības kritēriju, ņemot vērā jaunu grupu izcilību, jaunās paaudzes pētniekus, kā arī sevi jau pierādījušas grupas, pievēršot īpašu uzmanību priekšlikumiem, kas ir īpaši novatoriski un kas saistīti ar attiecīgi augstu zinātnisku risku.

Ar programmu atbalstīs projektus, ko veic atsevišķas valsts vai starptautiskas komandas. Atsevišķajā komandā jābūt galvenajam projekta ierosinātājam un, vajadzības gadījumā, citām personām, tas ir, komandas dalībniekiem (¹).

Pārskatīšana

Darbības īstenošanu un vadību pastāvīgi pārskatīs un izvērtēs, lai novērtētu paveikto un koriģētu un uzlabotu procedūras, ņemot vērā pieredzi. Saistībā ar 7. pamatprogrammas 7. panta 2. punktā minēto starpposma izvērtējumu, veiks arī neatkarīgu EPP struktūru un mehānismu pārskatu, ņemot vērā zinātniskas izcilības, autonomijas, efektivitātes un pārskatāmības kritērijus un pilnībā iesaistot Zinātnes padomi. Tostarp pārskatīs arī Zinātniskās padomes locekļu atlases procesu un kritērijus. Pārskatā sīki aplūkos tādas struktūras priekšrocības un trūkumus, kas balstīta uz izpildaģentūru, un tādas, kas balstīta uz Līguma 171. pantu. Pamatojoties uz šo pārskatu, vajadzības gadījumā šīs struktūras un mehānismi būtu jāpielāgo. Komisija veiks visus sagatavošanas darbus, tostarp izstrādās visus tiesību aktu priekšlikumus, ko tā uzskata par vajadzīgiem, un iesniegs tos Eiropas Parlamentam un Padomei, kā paredzēts Līgumā, lai iespējami drīz varētu veikt pāreju uz jebkādu mainītu struktūru, kas atzīta par vajadzīgu. Šajā sakarā pamatprogrammu pielāgos vai papildinās koplēmuma procedūrā saskaņā ar Līguma 166. panta 2. punktu. Pamatprogrammas 7. panta 2. punktā minētajā progresa ziņojumā, ko veic pirms starpposma izvērtējuma, būs sniegti sākotnēji atzinumi par EPP darbību.

Ētikas aspekti

Īstenojot šo īpašo programmu un no tās izrietošos pētījumus, jāievēro ētikas pamatprincipi. Cita starpā tie ietver principus, kas minēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, tostarp šādus: cilvēka cieņas un cilvēka dzīvības aizsardzība, personas datu un privātās dzīves aizsardzība, kā arī dzīvnieku un vides aizsardzība saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem un attiecīgām starptautiskām konvencijām, pamatnostādnēm un rīcības kodeksiem, piemēram, Helsinku Deklarāciju, Eiropas Padomes Konvenciju par cilvēktiesībām un biomedīcinu, kas parakstīta 1997. gada 4. aprīlī Ovjedā un tās Papildu protokolus, ANO Konvenciju par bērnu tiesībām, UNESCO pieņemto Vispārējo deklarāciju par cilvēka genomu un cilvēktiesībām, ANO Bioloģisko un toksisko ieroču konvenciju (BTWC), Starptautisko līgumu par pārtikas un lauksaimniecības augu ģenētiskajiem resursiem un Pasaules veselības organizācijas (WHO) attiecīgās rezolūcijas.

Ņems vērā arī atzinumus, ko izteikusi Eiropas Padomdevēju grupa biotehnoloģijas ētikas jautājumos (no 1991. gada līdz 1997. gadam) un Eiropas Dabaszinātņu un jauno tehnoloģiju ētikas grupa (no 1998. gada).

(¹) Saskaņā ar dalības noteikumiem atļauj vairāk nekā vienas juridiskās personas dalību.

Saskaņā ar subsidiaritātes principu un Eiropā pastāvošo pieeju dažādību pētniecības projektu dalībniekiem jāievēro tiesību akti, noteikumi un ētikas kodeksi, kas ir spēkā valstīs, kurās veic pētījumus. Katrā ziņā piemēro valstu noteikumus un konkrētā dalībvalstī vai citā valstī aizliegtu pētījumu veikšanu neatbalsta ar Kopienas finansējumu ne šajā dalībvalstī, ne citā valstī.

Vajadzības gadījumā pētniekiem, kas piedalās pētniecības projektos, no attiecīgās valsts vai vietējās ētikas komitejas pirms pētniecības un tehnoloģiju izstrādes darbību uzsākšanas jāsaņem apstiprinājums. Komisija no ētikas viedokļa sistemātiski pārbaudīs priekšlikumus, kas saistīti ar ētiski delikātiem jautājumiem vai arī priekšlikumus, kuros ētikas aspektiem nav pievērsta pienācīga uzmanība. Īpašos gadījumos ētikas pārbaudi var veikt projekta īstenošanas laikā.

Finansējumu nepiešķirs pētījumiem, kas aizliegti visās dalībvalstīs.

Līgumam pievienotajā Protokolā par dzīvnieku aizsardzību un labturību paredzēts, ka Kopiena, izstrādājot un īstenojot Kopienas politiku, arī pētniecības jomā, pilnībā ievēro dzīvnieku labturības prasības. Padomes Direktīvā 86/609/EEK (1986. gada 24. novembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz par to dzīvnieku aizsardzību, kurus izmanto izmēģinājumos un citiem zinātniskiem mērķiem ⁽¹⁾, noteikts, ka visi izmēģinājumi jāplāno tā, lai izvairītos no stresa, nevajadzīgu ciešanu un sāpju sagādāšanas izmēģinājuma dzīvniekiem; tajos izmanto minimālu dzīvnieku daudzumu; iekļauj dzīvniekus ar zemāko neiro psiholoģisko jutīgumu; tie rada vismazākās iespējamās sāpes, ciešanas, stresu vai ilgstošu kaitējumu. Dzīvnieku ģenētiskā mantojuma mainīšanu un dzīvnieku klonēšanu var apsvērt vienīgi tad, ja šādu pasākumu mērķi ir ētiski attaisnojami un apstākļi ir tādi, ka ir nodrošināta dzīvnieku labturība un ievēroti bioloģiskās daudzveidības principi.

Īstenojot šo programmu, Komisija regulāri pārbaudīs zinātnes sasniegumus, kā arī valstu un starptautiskos noteikumus, lai ņemtu vērā jebkādu situācijas attīstību.

⁽¹⁾ OV L 358, 18.12.1986., 1. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/65/EK (OV L 230, 16.9.2003., 32. lpp.).

II PIELIKUMS

Komisijas sniegtā informācija saskaņā ar 8. panta 5. punktu

1. Informācija par darbībām, kas ļauj pārraudzīt katra priekšlikuma pilnu dzīves ciklu, jo īpaši šāda informācija:
 - iesniegtie priekšlikumi,
 - katra priekšlikuma izvērtējuma rezultāti,
 - dotāciju nolīgumi,
 - pabeigtās darbības.
2. Informācija par katra uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus iznākumiem un darbību īstenošanu, jo īpaši šāda informācija:
 - katra uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus iznākumi,
 - dotāciju nolīgumu slēgšana,
 - darbību īstenošana, tostarp informācija par maksājumiem un darbību iznākumi.
3. Informācija par programmas īstenošanu, tostarp attiecīga informācija par pamatprogrammu un īpašo programmu.

Šī informācija (jo īpaši par priekšlikumiem, to izvērtējumu un dotāciju nolīgumiem) būtu jāsniedz vienotā elektroniski lasāmā un apstrādājamā formātā, kas pieejams ar IT informācijas un ziņošanas sistēmas starpniecību, kas ļauj uzreiz veikt datu analīzi.
